

ที่ สผ ๐๐๑๔.๗๗/ว ๕๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติ

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.

พร้อมสรุปสาระสำคัญ และประเด็นการรับฟังความคิดเห็น (นายวรภพ วิริยะโรจน์
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติ
ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน พ.ศ.

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และประกาศสภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ การรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ
ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
พิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานที่ท่านบังคับบัญชาและกำกับดูแลเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติ
ดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาให้ความเห็น และแจ้งเวียนให้หน่วยงานในสังกัด
ให้ความเห็นตามประเด็นการรับฟังความคิดเห็นพร้อมข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี) รายละเอียดปรากฏตามสิ่ง
ที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ ขอให้จัดส่งความเห็นไปยังสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่
ได้รับหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิรัช เจริญกุล)

ที่ปรึกษาด้านระบบงานนิติบัญญัติ

ประธานกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบฯ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบ

ที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๕๐๐ ต่อ ๖๓๕๑ (ศุภวิชญ์)

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ section77@parliament.go.th

www.parliament.go.th/section77/

ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.
ผู้เสนอ นายวรภพ วิริยะโรจน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ

ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ. เป็นร่างกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อหน่วยงานของรัฐ โดยหน่วยงานของรัฐจะต้องจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ เผยแพร่ข้อมูลนโยบายสาธารณะให้ประชาชนได้รับทราบ รวมทั้งจะต้องประกาศการตัดสินใจและผลการแสดงความคิดเห็นของประชาชนให้สาธารณชนได้รับทราบเป็นการทั่วไป อีกทั้งในระหว่างการดำเนินนโยบายสาธารณะจะต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้าและเผยแพร่ต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินนโยบายสาธารณะแล้ว จะต้องจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการและรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์หรือผลกระทบเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ หากหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐนั้นเพื่อให้พิจารณาได้ และหากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำร้อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็สามารถยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นผู้วินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคำร้อง มาตรฐานเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนของกฎหมายอื่น กำหนดขอบเขตของนโยบายสาธารณะ เสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง และหน่วยงานของรัฐในการตราและปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การให้คำปรึกษา ความเห็น หรือให้ความช่วยเหลือประชาชนในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติตามหลักการที่คณะกรรมการกำหนด รวมถึงจัดทำรายงานการประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชน และสรุปผลการทำหน้าที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี โดยเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง มีสำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน สังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบงานด้านธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ หากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการจะต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีโดยเร็วที่สุด เพื่อให้มีมติสั่งการต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐฟ้องบุคคลในคดีหมิ่นประมาทต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตามกฎหมายฉบับนี้

ผู้เกี่ยวข้อง

๑. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๒. ราชการส่วนกลาง
๓. ราชการส่วนภูมิภาค
๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๕. สถาบันอุดมศึกษา
๖. หน่วยงานของรัฐ
๗. องค์กร/คณะบุคคลที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน/การดำเนินงานนโยบายสาธารณะ
๘. ประชาชนทั่วไป

ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑. การกำหนดความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” “นโยบายสาธารณะ” “หน่วยงานของรัฐ” “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๓)
๒. การกำหนดให้กฎหมายใดที่บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน การดำเนินการนั้นให้มีมาตรฐานการดำเนินการไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และหากมาตรฐานต่ำกว่าก็ให้เป็นไปตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๕)
๓. การกำหนดขั้นตอนที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการให้การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นไปได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพในขั้นตอนต่าง ๆ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๗)
๔. การกำหนดให้คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนกำหนดความถี่ในการจัดประชุม การมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ไม่น้อยกว่าปีละ ๑ ครั้ง มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๘)
๕. ข้อมูลนโยบายสาธารณะที่หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๑๑)
๖. การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐประกาศการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ และผลการแสดงความคิดเห็นของประชาชน โดยการประกาศจะต้องแสดงถึงเหตุผล ความจำเป็น มาตรการในการป้องกันหรือเยียวยา การแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ความคุ้มค่าของนโยบายสาธารณะ และการเปรียบเทียบทางเลือกที่ตัดสินใจว่าเหมาะสมที่สุดและทางเลือกอื่น ๆ ซึ่งจะต้องเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติและดำเนินนโยบายสาธารณะตามที่ได้ประกาศไปแล้ว มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๑๒, ๑๓)
๗. การกำหนดให้ในระหว่างการดำเนินนโยบายสาธารณะ หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้าและเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม อีกทั้งเมื่อดำเนินนโยบายสาธารณะเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการและรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์หรือผลกระทบเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ ซึ่งได้กำหนดรูปแบบของรายงาน และอย่างน้อยต้องเผยแพร่ปีละ ๑ ครั้ง มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๑๔)
๘. การกำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งการกำหนดให้คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนพิจารณาคำร้องกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำร้อง หากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการจะต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีโดยเร็วที่สุด เพื่อให้มีมติสั่งการต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๑๕)
๙. การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกช่องทาง รวมถึงการจัดให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านระบบดิจิทัล มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๑๖, ๑๗)
๑๐. การห้ามมิให้ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐฟ้องบุคคลในคดีหมิ่นประมาทต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๑๘)
๑๑. การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงคุณสมบัติ การได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๑๙, ๒๐, ๒๓, ๒๔)
๑๒. การกำหนดอำนาจหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๒๑)

๑๓. การกำหนดให้คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานใด ๆ รวมทั้งอาจขอตรวจดูเอกสารหลักฐานที่อยู่ในความครอบครอง และตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ได้ รวมถึงการกำหนดอัตราโทษที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๒๖, ๒๙)

๑๔. การกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รวมถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด (มาตรา ๒๗, ๒๘)

๑๕. อื่น ๆ (ถ้ามี)

4. ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.

นายวรภพ วิริยะโรจน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ

(ประธานวินิจฉัยเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน

เหตุผล

โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นสิทธิซึ่งมีความสำคัญยิ่งตามรัฐธรรมนูญอันสอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ และรับรองให้บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อตน หรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่โดยที่ปัจจุบันยังขาดกฎหมาย ที่มีประสิทธิภาพในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อตนหรือชุมชนท้องถิ่น การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง การจัดบริการสาธารณะที่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดกระบวนการนโยบายสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การมีส่วนร่วมของประชาชน
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้
การมีส่วนร่วมของประชาชนมีประสิทธิภาพ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้
ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายความว่า การร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ
และประชาชนในการจัดทำและดำเนินนโยบายสาธารณะโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของหน่วยงาน
ของรัฐ ได้แก่ การริเริ่ม การวางแผน การให้และรับรู้ข้อมูล การเสนอและรับฟังความคิดเห็น การร่วมดำเนินการ
การร่วมติดตาม การประเมินผล และการร่วมตรวจสอบการดำเนินนโยบายสาธารณะ รวมทั้งการพิจารณา แก้ไข
เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกนโยบายสาธารณะ

“นโยบายสาธารณะ” หมายความว่า แนวทางในการดำเนินการของรัฐในเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ
การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การพัฒนาท้องถิ่น การผังเมือง
และชุมชนเมือง แผนงานและโครงการพัฒนาของหน่วยงานรัฐที่จัดทำขึ้นตามแนวทางในการดำเนินการของรัฐ

หรือโดยวิธีการให้สัมปทาน หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นทำ และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงการออกกฎหมาย การจัดทำงบประมาณและการดำเนินงานตามหน้าที่และการบริการต่อสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาล ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอัยการ องค์การอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการและอยู่ในกำกับของรัฐ หน่วยงานอื่นของรัฐ และหน่วยงานหรือองค์กรที่ได้รับสัมปทานหรือได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจแทนหน่วยงานของรัฐ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

“ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” หมายความว่า ผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์ ได้รับความเสียหาย หรือได้รับผลกระทบ โดยตรงจากนโยบายสาธารณะ ชุมชน องค์กรภาคประชาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน นโยบายสาธารณะ และบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจในการออกกฎกระทรวง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๕ ในกรณีที่มีกฎหมายใดบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน การดำเนินการเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนตามกฎหมายนั้นให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณี ที่กฎหมายนั้นได้กำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้โดยเฉพาะและมีมาตรฐานในการดำเนินการไม่ต่ำกว่า เกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

สิทธิและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

มาตรา ๖ ประชาชนย่อมมีสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการตัดสินใจและการดำเนิน นโยบายสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐจะต้องมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนและการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพในขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (๑) การให้ข้อมูลและการรับข้อมูลจากประชาชน
 - (๒) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
 - (๓) การมีส่วนร่วมในการริเริ่ม จัดทำ วางแผน ตัดสินใจหรือปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ
 - (๔) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล นโยบายสาธารณะ
 - (๕) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ
 - (๖) การมีส่วนร่วมในการพิจารณา แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกนโยบายสาธารณะ
- การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘ หน่วยงานของรัฐต้องจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามความเหมาะสมอันเนื่องมาจากนโยบายสาธารณะหรือการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ

คณะกรรมการอาจกำหนดความถี่ในการจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนของแต่ละหน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่งได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งครั้ง

การจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับการประชุมที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๙ หน่วยงานของรัฐต้องจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในประเด็นนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยื่นคำร้องให้หน่วยงานของรัฐจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หน่วยงานของรัฐต้องตอบกลับต่อข้อเสนอ ความคิดเห็น หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ประชาชนให้ความสนใจหรือสนับสนุนจำนวนมาก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๐ หน่วยงานของรัฐต้องนำผลการจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ไปใช้ประกอบการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ หากมีการดำเนินการใดที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยหรือคุณภาพชีวิตของประชาชน คุณภาพสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันหรือมาตรการเยียวยาที่เหมาะสม และเป็นธรรม ให้กับผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายสาธารณะดังกล่าว และมาตรการแก้ไข ปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคมโดยรวม

มาตรา ๑๑ หน่วยงานของรัฐต้องเผยแพร่ข้อมูลนโยบายสาธารณะให้ประชาชนทราบโดยข้อมูลอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) สาระสำคัญของนโยบายสาธารณะ
- (๒) เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ
- (๓) สถานที่ วิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาที่จะดำเนินการ
- (๔) ผลกระทบของการดำเนินการ ทั้งผลดีและผลเสียที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งมาตรการป้องกัน

หรือแก้ไขในกรณีที่อาจเกิดผลเสียหรือผลกระทบ

- (๕) ทางเลือกอื่นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ
- (๖) การวิเคราะห์ความคุ้มค่าเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๑ (๔), (๕)
- (๗) รายละเอียดอื่นที่จะทำให้ความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับการดำเนินงานของนโยบาย

สาธารณะ

ในกรณีที่จะต้องจัดให้มีการจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนดำเนินการดังกล่าวหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับข้อมูลตามวรรคหนึ่งอย่างทั่วถึง และในระยะเวลาที่เพียงพอ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้จัดให้มีการประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐประกาศการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ และผลการแสดงความคิดเห็นของประชาชนให้สาธารณะทราบเป็นการทั่วไป โดยในประกาศดังกล่าวต้องแสดงถึงเหตุผล ความจำเป็น มาตรการในการป้องกันหรือเยียวยา การแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ความคุ้มค่าของนโยบายสาธารณะ และการเปรียบเทียบทางเลือกที่ตัดสินใจว่าเหมาะสมที่สุดและทางเลือกอื่น ๆ ประกาศดังกล่าวต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

มาตรา ๑๓ เมื่อได้มีการประกาศตามมาตรา ๑๒ แล้ว หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติและดำเนินนโยบายสาธารณะตามที่ได้ประกาศไปแล้ว

ในกรณีมีเหตุสุดวิสัย ข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไป หรือพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงประกาศตามมาตรา ๑๒ ที่กระทบสาระสำคัญของนโยบายสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพิ่มเติม และประกาศการตัดสินใจใหม่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การเปลี่ยนแปลงประกาศตามมาตรา ๑๒ ที่ไม่กระทบสาระสำคัญของนโยบายสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานต่อคณะกรรมการโดยเร็วที่สุด

คณะกรรมการต้องพิจารณารายงานตามวรรคสามให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และหากเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่กระทบสาระสำคัญของนโยบายสาธารณะให้แจ้งหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการตามวรรคสองโดยเร็ว

มาตรา ๑๔ ในระหว่างการดำเนินนโยบายสาธารณะตามมาตรา ๙ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้าและเผยแพร่ต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

เมื่อดำเนินนโยบายสาธารณะตามมาตรา ๙ เสร็จสิ้นแล้ว หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการและรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์หรือผลกระทบของนโยบายสาธารณะเผยแพร่ต่อสาธารณะ การจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องจัดทำและเผยแพร่ปีละหนึ่งครั้ง และรายงานดังกล่าวต้องประกอบด้วย

- (๑) การมีส่วนร่วมของประชาชน
- (๒) ผลกระทบที่มีต่อประชาชนและชุมชน
- (๓) มาตรการป้องกันหรือเยียวยา หรือการดำเนินการแก้ไขปัญหาและผลกระทบ
- (๔) ความก้าวหน้าของการดำเนินนโยบายสาธารณะและประวัติการเปลี่ยนแปลงการดำเนิน

นโยบายสาธารณะ

มาตรา ๑๕ หน่วยงานของรัฐใดมิได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐนั้นเพื่อให้พิจารณาและดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ได้

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำร้องตามวรรคหนึ่งโดยไม่ชี้แจงเหตุผลหรือความจำเป็นภายในระยะเวลาอันเหมาะสม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการหลังพ้นสัปดาห์วันนับแต่วันที่ได้ยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐนั้นได้

เมื่อคณะกรรมการได้รับคำร้องตามวรรคสอง คณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง แล้วแจ้งคำวินิจฉัยไปยังผู้ร้องและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยตามวรรคสามภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีโดยเร็วที่สุด เพื่อให้มีมติสั่งการต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป

มาตรา ๑๖ หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผย ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อร้องเรียน การประเมินผล หรือการมีส่วนร่วมใด ๆ ของประชาชน ที่หน่วยงานของรัฐได้รับจากทุกช่องทางบนระบบดิจิทัล ตามที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อร้องเรียน การประเมินผล หรือการมีส่วนร่วมใด ๆ ตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิแจ้งความประสงค์ให้ปกปิดความคิดเห็นหรือตัวตนของผู้แสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะได้

มาตรา ๑๗ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายที่มีบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ได้อย่างสะดวก ง่าย รวดเร็ว ในช่องทางระบบดิจิทัลด้วย ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล และตามที่คณะกรรมการกำหนดเพิ่มเติม

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐฟ้องบุคคลในคดีหมิ่นประมาทต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๒

คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา ๑๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน” ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคนซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง ที่มีประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้เชี่ยวชาญในด้านนิติศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้านละหนึ่งคน

(๒) ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล หน่วยงานละหนึ่งคน

ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ขึ้นเป็นประธานกรรมการและรองประธานกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการของสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปี
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๕) ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปี เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- (๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๗) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๘) ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยถึงไล่ออกหรือปลดออก หรือให้ออกจากหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๙) ไม่เป็นเจ้าของที่ดินของรัฐ ยกเว้นตำแหน่งในสถาบันวิชาการ

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาวินิจฉัยคำร้อง กำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) พิจารณาวินิจฉัยมาตรฐานเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนของกฎหมายอื่นตามมาตรา ๕

(๓) กำหนดขอบเขต ประเภท ชนิด และลักษณะของนโยบายสาธารณะที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้

(๔) เสนอแนะหน่วยงานของรัฐในการตราและการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือระเบียบของหน่วยงานของรัฐ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ หรือระเบียบดังกล่าว

(๕) เสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีในการตรากฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

(๖) สนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๗) ให้คำปรึกษา ความเห็น หรือให้ความช่วยเหลือประชาชนในการใช้สิทธิเพื่อดำเนินคดีทางศาล ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติตามหลักการที่คณะกรรมการกำหนด หรือมิได้เปิดโอกาสให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชน และในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้

(๘) จัดทำรายงานการประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชน และสรุปผลการทำหน้าที่และการวินิจฉัยตามอำนาจของพระราชบัญญัตินี้ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และเผยแพร่ต่อสาธารณะอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๙) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการและคณะทำงานดังกล่าว

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

(๑๑) ดำเนินการเรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๒๒ ในการดำเนินการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้สำนักงานประกาศการเปิดรับสมัครบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐ ให้ทราบเป็นการทั่วไปผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยสามสิบวันติดต่อกัน

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานมีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครตามวรรคหนึ่งภายในสิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาแล้ว ให้สำนักงานเสนอรายชื่อผู้สมัคร ซึ่งมีคุณสมบัติที่จะเป็นกรรมการต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณาแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

มาตรา ๒๓ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระ

เมื่อครบกำหนดทุก ๆ สองปี ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิออกจากตำแหน่งครึ่งหนึ่งโดยวิธีจับสลาก และให้ถือว่าการออกจากตำแหน่งโดยการจับสลากดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการล่วงหน้าได้ โดยเริ่มดำเนินการสรรหาก่อนครบวาระไม่เกินเก้าสิบวัน

แต่ต้องไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน และในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ดำเนินการสรรหาตามมาตรา ๒๒ เพื่อแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนดำรงตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามความในวรรคสี่

มาตรา ๒๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐

(๔) กรรมการไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่มีอยู่มีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุมีความประพฤติเสื่อมเสียในการปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๒๕ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานและรองประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีอำนาจเรียกบุคคลใด มาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือให้ส่งเอกสาร หลักฐานใด ๆ รวมทั้งอาจขอตรวจดูเอกสาร หลักฐานที่อยู่ในครอบครอง ณ ที่ทำการหรือในหน่วยงานของรัฐ และตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ได้

หมวด ๓

การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

มาตรา ๒๗ ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๒๘ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ
- (๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานของรัฐในการให้ความรู้ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้ความรู้แก่ประชาชนหรือองค์กรทางสังคมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเพิ่มเครือข่าย และพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (๔) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (๕) รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสาธารณะ
- (๖) ดำเนินการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และให้ความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนแก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน
- (๗) ติดตาม ตรวจสอบ สังเกตการณ์และประเมินการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนของหน่วยงานของรัฐ
- (๘) จัดทำรายงานประจำปีแสดงผลงาน อุปสรรค และข้อร้องเรียนในการดำเนินงานของคณะกรรมการและสำนักงาน เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๐ ในระยะเริ่มแรก ให้มีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๒ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๓๑ ให้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

ให้นำบรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ โครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และได้เริ่มดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้ดำเนินการตามระเบียบดังกล่าวต่อไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

.....

.....

**บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน**

พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นสิทธิซึ่งมีความสำคัญยิ่งตามรัฐธรรมนูญ อันสอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังนั้นเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ และรับรอง ให้บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ที่อาจมีผลกระทบต่อนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่โดยที่ปัจจุบันยังขาดกฎหมายที่มีประสิทธิผลในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ประชาชนมีส่วนร่วม อย่างแท้จริงในกระบวนการนโยบายสาธารณะการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อนหรือชุมชนท้องถิ่น การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดบริการสาธารณะ ที่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดกระบวนการนโยบายสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ. แบ่งออกเป็น ๔ หมวด จำนวน ๓๒ มาตรา มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดให้กรณีกฎหมายใดบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน การดำเนินการนั้น ให้มีมาตรฐานในการดำเนินการไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หากมาตรฐานต่ำกว่าให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๒ หมวด ๑ สิทธิและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

(๑) กำหนดให้ประชาชนย่อมมีสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการตัดสินใจ และการดำเนินการนโยบายสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ โดยหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพในขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๗)

(๒) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในประเด็นนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อนส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ยื่นคำร้องตามความเหมาะสม โดยความถี่ ต้องไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งครั้ง และการจัดการประชุมให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับการประชุมที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๘ และร่างมาตรา ๙)

(๓) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องนำผลการจัดประชุมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ไปใช้ประกอบการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ อีกทั้ง หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันหรือมาตรการเยียวยาที่เหมาะสมและเป็นธรรม ให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายสาธารณะดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๐)

(๔) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องเผยแพร่ข้อมูลนโยบายสาธารณะให้ประชาชนทราบโดยข้อมูลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๑๑)

(๕) กำหนดให้เมื่อมีการประชุมการมีส่วนร่วมของประชาชน แล้วให้หน่วยงานของรัฐประกาศการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะและผลการแสดงความคิดเห็นของประชาชนให้สาธารณะทราบเป็นการทั่วไป โดยประกาศจะต้องมีรายละเอียดตามกฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๑๒)

(๖) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติและดำเนินนโยบายสาธารณะตามที่ได้ประกาศไปแล้ว กรณีมีการเปลี่ยนแปลงประกาศที่ไม่กระทบสาระสำคัญของนโยบายสาธารณะให้หน่วยงานของรัฐรายงานต่อคณะกรรมการโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้คณะกรรมการจะต้องพิจารณารายงานดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง (ร่างมาตรา ๑๓)

(๗) กำหนดให้ระหว่างการดำเนินนโยบายสาธารณะ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้าเผยแพร่ต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม และเมื่อดำเนินนโยบายสาธารณะเสร็จสิ้นแล้ว ต้องจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการและรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์หรือผลกระทบเผยแพร่ต่อสาธารณะ ทั้งนี้การจัดทำรายงานให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๑๔)

(๘) กำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐนั้นเพื่อให้พิจารณาและดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ได้ โดยกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำร้อง รวมไปถึงการเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อสั่งการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๑๕)

(๙) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยการมีส่วนร่วมของประชาชนบนระบบดิจิทัลตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ผู้แสดงความเห็นมีสิทธิแจ้งความประสงค์ให้ปกปิดความเห็นหรือตัวตนของผู้แสดงความเห็นต่อสาธารณะได้ (ร่างมาตรา ๑๖)

(๑๐) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชน และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ได้อย่างสะดวก ง่าย รวดเร็ว ในช่องทางระบบดิจิทัลตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล และตามที่คณะกรรมการกำหนดเพิ่มเติม (ร่างมาตรา ๑๗)

(๑๑) ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐฟ้องบุคคลในคดีหมิ่นประมาทต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๓ หมวด ๒ คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๑) กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร่างมาตรา ๑๙)

(๒) กำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๒๐)

(๓) กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน
(ร่างมาตรา ๒๑)

(๔) กำหนดวิธีการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๒๒)

(๕) กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
การพ้นจากตำแหน่ง และการสรรหากรรมการผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง (ร่างมาตรา ๒๓)

(๖) กำหนดกรณีการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ นอกเหนือการพ้น
จากตำแหน่งตามวาระ (ร่างมาตรา ๒๔)

(๗) กำหนดเรื่องขององค์ประชุม การปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม และการลงมติ
ของที่ประชุม (ร่างมาตรา ๒๕)

(๘) กำหนดให้คณะกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา
(ร่างมาตรา ๒๖)

๒.๔ หมวด ๓ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

(๑) กำหนดให้ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้น
ในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๒๗)

(๒) กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน
(ร่างมาตรา ๒๘)

๒.๕ หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

กำหนดโทษกรณีผู้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๒๙)

๒.๖ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดให้มีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน
นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๓๐)

(๒) กำหนดให้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ให้นำบรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ
หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
พ.ศ. ๒๕๔๘ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๓๑)

(๓) กำหนดโครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
และได้เริ่มดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘
ให้ดำเนินการตามระเบียบดังกล่าวต่อไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการ (ร่างมาตรา ๓๒)